

УДК [635.655:632.51] : [632.931.1+632.934)

Контроль забур'яненості посівів сої агротехнічними і хімічними засоби

Огурцов Є. М., Белінський Ю. В.

кандидати с.-г. наук, кафедра рослинництва

Засміченість полів є значною перешкодою в одержанні високих і сталих урожаїв сої. Вона володіє слабкою конкуренцією до бур'янів, які споживають значну кількість води та поживних речовин, служать місцеперебуванням і тимчасовим джерелом живлення багатьох шкідників і хвороб, ускладнюють збирання врожаю, псують насіннєвий матеріал, підвищують собівартість продукції, знижують продуктивність праці. В зв'язку з цим завданням наших досліджень в АФ „Альфа” Золочівського району Харківської області було спостереження за розвитком небажаної рослинності в посівах сої залежно від технології основного обробітку ґрунту і застосування гербіцидів.

Дослідженнями встановлено, що формування видового різноманіття бур'янової рослинності в посівах сої залежало, в першу чергу, від погодних умов у роки досліджень і потенційної засміченості поля. В умовах теплої весни при наявності доступної вологи, спостерігали одночасну появу ранніх і пізніх ярих видів бур'янів. Тоді, як в умовах прохолодної весни спостерігали відповідне чергування в появі сходів бур'янів.

За матеріалами обліків видовий склад бур'янів у посівах сої був характерним для культур пізнього строку сівби. Серед визначених в дослідках видів бур'янів, найбільший відсоток займали однорічні дводольні, які були представлені переважно такими видами, як щиріця звичайна та лобода біла. Саме вони були найбільш шкочинними в посівах сої. В меншій мірі зустрічалися однорічні злакові бур'яни, переважаючими представниками яких були мишій сизий та зелений, плоскуха звичайна. Ще менше було багаторічних дводольних, серед яких переважали молочай лозяний, осот рожевий і жовтий, березка польова.

Більша забур'яненість посівів сої спостерігалась у 2011 р., менша – у 2012 р. і ще менша у 2013 р., що пояснюється різною кількістю опадів та середньодобовою температурою в період вегетації. Більшу кількість та масу бур'янів у 2011 р. можна пояснити також дещо більшою потенційною забур'яненістю поля.

Але, як показують результати наших спостережень, незалежно від погодних умов в період вегетації, заміна оранки безполицевим і поверхневим обробітками ґрунту спричиняла підвищення забур'яненості посівів сої на 16–49%. На варіанті застосування оранки забур'яненість була найменшою і становила залежно від умов року 93–212 шт./м², або була меншою ніж по чизелюванню і дискуванню ґрунту у 2011 р. на 39–82 шт./м², у 2012 р. – на 21–54 шт./м² і у 2013 р – на 60–88 шт./м².

Матеріали підсумкової наукової конференції професорсько–викладацького складу, аспірантів і здобувачів ХНАУ ім. В. В. Докучаєва, 23–24 березня 2016 р.– Ч. II / Харк. нац. агр. у–т ім. В. В. Докучаєва. – Х.: ХНАУ, 2016

Маса бур'янів по чизелюванню і дискуванню ґрунту збільшилася в середньому за роки дослідження на 25–42%. Збільшення кількості та маси бур'янів після чизелювання та дискування вказує на недостатню ефективність прийомів обробітку, що не перевертають ґрунт, та слабку конкурентну здатність рослин сої по відношенню до іншої рослинності.

Але навіть після оранки забур'яненість посівів сої залишається високою. В зв'язку з цим хімічний метод захисту, враховуючи високий рівень забур'яненості посівів та низьку конкурентну активність рослин, залишається одним з важливих елементів інтенсивної технології вирощування сої. В останній час на виробництві з'явилося багато нових вітчизняних та імпорتنних препаратів, які потребують детального вивчення в кожній конкретній зоні.

У реальній виробничій практиці при великому навантаженні на обприскувачі та при неможливості внесення запланованої кількості гербіцидів до сівби, доцільно їх застосовувати й після сівби. Необхідність посходового внесення виникає на полях, де не встигли внести ґрунтові гербіциди, або де в посівах з'явилися стійкі до ґрунтових гербіцидів бур'яни і їх не вдалося знищити за допомогою механічних прийомів. Тому вирішення проблеми забур'яненості посівів сої неможливе без застосування високоєфективних і різних за механізмом дії післясходових гербіцидів. Практика світового землеробства віддає перевагу саме їм. Ці препарати використовують під час вегетації культури, що дає можливість проводити хімічне прополювання з урахуванням чисельності і видового (флористичного) складу бур'янів, виходячи з їх екологічно і економічно обґрунтованого порогу шкідливості. Також післясходове застосування гербіцидів вигідне тим, що його ефективність не залежить від ґрунтових відмінностей і можливе поєднання захисту від бур'янів, шкідників і хвороб.

Для розширення спектру контролювання бур'янів слід використовувати комбіновані гербіциди. У цьому випадку норми внесення компонентів суміші можна зменшити на 25–30% порівняно з тими, яких дотримуються при роздільному їх застосуванні.

В наших досліджах ми використовували сумішку гербіцидів базагран і гармонік разом з поверхнево – активною речовиною тренд 90 у фазі двох–трьох справжніх листків на сої і через сім–вісім днів після цього вносили гербіцид фюзілад форте разом з піретроїдним інсектицидом каратель. Застосування цих гербіцидів у такій послідовності забезпечило зменшення числа бур'янів в посівах сої в середньому за три роки досліджень на 58–60% і їх маси на – 60–63%. Дослідженнями встановлено, що такий спосіб використання гербіцидів був найбільш ефективним проти однорічних дводольних бур'янів, які є найбільш шкідочинними в посівах сої. Але, навіть після застосування гербіцидів, забур'яненість посівів сої на варіантах безполицевого обробітку була на 24–35% більшою ніж на варіанті застосування оранки.

Отже, в умовах високої та різновидової забур'яненості посівів сої найбільш ефективним є застосування оранки і сумішок сучасних післясходових гербіцидів.